

IMPORT →

← EXPORT

Palkansaajien kannalta reilua kauppaa

5 VAATIMUSTA EU:LLE

Pienoisraportti kansainvälisestä kaupasta europarlamenttivaalien

Huhtikuu 2019

5 vaatimusta EU:lle

Pohjoismaat ovat onnistuneet yhdistämään vientisektorin vahvan kilpailukyvyn ja työntekijöiden **korkean sosiaaliturvan**. On äärimmäisen tärkeää huolehtia työntekijöiden sosiaaliturvasta ja auttaa heitä sopeutumaan työmarkkinoiden muutoksiin. Pohjoismaiden pienten talouksien elintaso riippuu kunnollisesta ja säännelystä kansainvälisestä kaupasta, jonka myötä syntyy uusia korkeatasoisia työpaikkoja. Kaikki tämä on nyt pelissä. Kyse on politiikasta. Sen vuoksi esitämme EU:lle viisi vaatimusta:

1. Kauppaa palkansaajien ehdoilla

EU:n toimet kansainvälisen kaupan edistämiseksi on toteutettava palkansaajien ja yhteiskunnan edellytysten pohjalta. Muutosten on oltava oikeudenmukaisia. Pohjoismaiden, Euroopan ja muiden maiden palkansaajien tulee saada oma osansa kansainvälisen kaupan suurvoitoista.

2. WTO ja ILO kaupan sääntelijöinä

Yhdysvaltain ajama protektionismi ja Kiinan massiivinen valtioneuvosto ovat myrkyä Pohjoismaalle. EU:n on ponnisteltava lujemmin varmistukseksi, että kauppa on säänneltyä ja perustuu WTO:ssa ja ILOssa sovittuihin yhteisiin sääntöihin.

3. Kansallinen liikkumavara toimenpiteissä

Yksittäisten ryhmien ei tarvitse enää olla häviöitä. EU:n on suotava EU- ja Eta-maille niiden tarvitsema liikkumavara, jolla varmistetaan kansalliset palkkatasot, osaamisen kehittäminen ja muutostuki. Vastauksena on paljolti osaamisen kehittäminen.

4. Työntekijöiden oikeudet aidosti mukaan kauppasopimuksiin

Eri maiden työläisiä ei saa usuttaa toisiaan vastaan. EU:n on vaadittava voimallisesti työntekijöiden oikeuksien toteutumista sekä ilmaston ja ympäristön huomioimista kahdenvälisissä kauppasopimuksissaan. EU:n on varmistettava, että asiantuntijaryhmien suosituksia todella noudatetaan työntekijöiden aseman parantamiseksi.

5. Monikansallisten yritysten verottaminen

Kansainvälinen kauppa ei ole oikeudenmukaista, kun maailman suurimmat yritykset, kuten Apple, Facebook, Amazon ja Google, eivät maksa verojaan. EU:n on pyrittävä tehokkaammin varmistamaan verotulot, joilla sekä rahoitetaan julkisia hyvinvointipalveluja että tarjotaan yrityksille yhtäläiset kilpailuehdot, niin että ne voivat luoda uusia työpaikkoja.

Näiden viiden vaatimuksen täyttäminen on tärkeää, mikäli halutaan turvata pohjoismainen malli, joka on supistanut eroja sekä lisännyt tehokkuutta, tasa-arvoa, vakautta ja luottamusta.

Haasteet

Viime vuosille on ollut ominaista "normaalin" maailmanjärjestyksen rikkoutuminen, ja kauppasotien uhka on yhä suuremmassa määrin vaarantanut maailmantalouden kehitystä.

Ennen kaikkea Yhdysvallat on haastanut sääntelyyn perustuvan yhteistyön ja kansainväliset laitokset. Mutta myös Kiinalla on suuri vastuu kansainvälisen kaupan epätasapainosta. Kiinan valtiontuki ja halpamyynti ovat yhä suurempi uhka. Sen vuoksi EU:n on lähdettävä ensimmäisenä puolustamaan kansainvälisten laitosten kuten WTO:n ja ILO:n kehittämiä **kansainvälisen kaupankäynnin järjestäytyneitä puitteita**.

Se on ehdottomasti **Pohjoismaiden etujen mukaista** sekä työllisyyden että yhdenvertaisempien kilpailuedellytysten kannalta, samoin kuin ihmisoikeuksien, ay-oikeuksien, ilmaston ja ympäristön kannalta.

YK:n 17 kestävän kehityksen tavoitetta.

Ennen kauppaa käytiin pääasiallisesti **fyysisillä tuotteilla**, kuten jääkaapeilla, maataloustuotteilla ja metalleilla. Silloin oli tärkeintä pitää kiinni kiinteistä, alhaisista tulleista.

Nyt viedään ja tuodaan yhä enemmän palveluja, esimerkiksi niin, että ruotsalainen konsulttiyrittäjä saa toimeksiannon Saksasta tai että lataamme musiikkia kännykkään. Sekä tuotteet että palvelut ovat nykyään entistä monimutkaisempia. **Esimerkiksi sähköautoissa voi olla tuhansia osia kymmenistä eri maista, ja moduuleita on toimitettu eri puolilta**. Sen vuoksi maan tuotes-tandardit ja käytännön menettelytavat ovat nykyään yhä tärkeämpiä.

Hyvin toimivan kaupan merkitys

Kansainvälisellä kaupalla on ratkaiseva merkitys kaikkien Pohjoismaiden työllisyydelle. Viisi Pohjoismaata ovat avoimia talouksia, jotka ovat mitä suurimmassa määrin riippuvaisia vahvasta viennistä. Pohjoismaat ovat onnistuneet yhdistämään vientisektorin vahvan kilpailukyvyyn ja työntekijöiden korkean sosiaaliturvan.

Kansainvälinen kauppa on **merkinnyt paljon myös hyvinvoinnillemme.**

FOTO: TELEMUSEET

Ennen

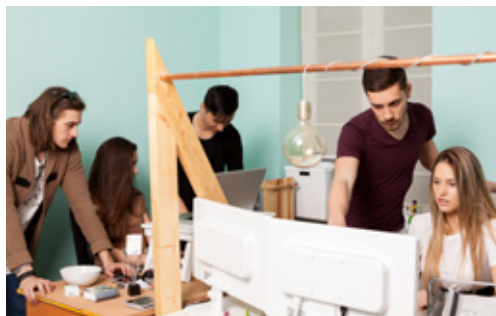

FOTO: COLLOURBOX.COM

Nyt

FOTO: NORSK INDUSTRIARBEIDERMUSEUM

Ennen

FOTO: COLLOURBOX.COM

Nyt

Usein puhutaan "vapaakaupasta", mutta tosiasiasa **kansainvälisen kaupan markkinoita säännelään kansainvälisin sopimuksin.** Sen ansiosta vientiyrityksemme eivät joudu suurvaltojen yllättäen korottamien tulliä tai uusien kaupan esteiden armoille. Säännelty kauppa tarjoaa ennen kaikkea mahdollisuuden asettaa työntekijöiden oikeuksia, ympäristöä ja verotusta koskevia vaatimuksia.

Sen vuoksi esimerkiksi Yhdysvaltain harjoittama kasvava protektionismi on myrkyä Pohjoismaille.

Kansainvälisen kaupan ehdot ovat tärkeitä myös globalisaatiolle kokonaisuutena. **Kasvava globaali eriarvoisuus on otettava vakavasti, jos halutaan välttää poliittisilta ja sosiaalisilta levottomuuksilta.** Globalisaation on oltava oikeudenmukaista.

Siksi on erittäin tärkeää muun muassa vahvistaa työntekijöiden oikeuksia ja varmistaa nykyistä tehokkaammin, että kauppasopimuksiin kirjatut työoloja koskevat vaatimukset myös pannaan täytäntöön ja niitä noudatetaan.

EU on maailman ainoa talousmahti, joka yhä vaatii, että kaupankäynnin tulee tapahtua muun muassa WTO:n ja ILO:n määrittelemien kansainvälisten normien puitteissa. Kauppasopimusten tulee myös sisältää OECD:n monikansallisille yrityksille suunnatut toimintaohjeet. **Yritysten on toimittava suoraselkäisesti myös ulkomailla.**

Annamme täyden tukemme työn tulevaisuutta kartoittavan ILO:n maailmankomission raportille, jossa ILOa, WTO:ta ja EU:ta kehoitetaan tiivistämään keskinäistä yhteistyötään.

Mikä on tunnusomaista EU:n kauppasopimuksille?

- Tavaroiden ja palvelujen pääsy markkinoille
- Tariffien ja kiintiöiden vähentäminen/poistaminen
- Standardien hyväksyminen ja sääntely-yhteistyö
- Työntekijöiden ja ympäristön suojeleminen

EU vastaa EU-jäsenmaiden ulkoisesta kauppaopolitiikasta.

FOTO: NICOLAS ASPURRI / AFP

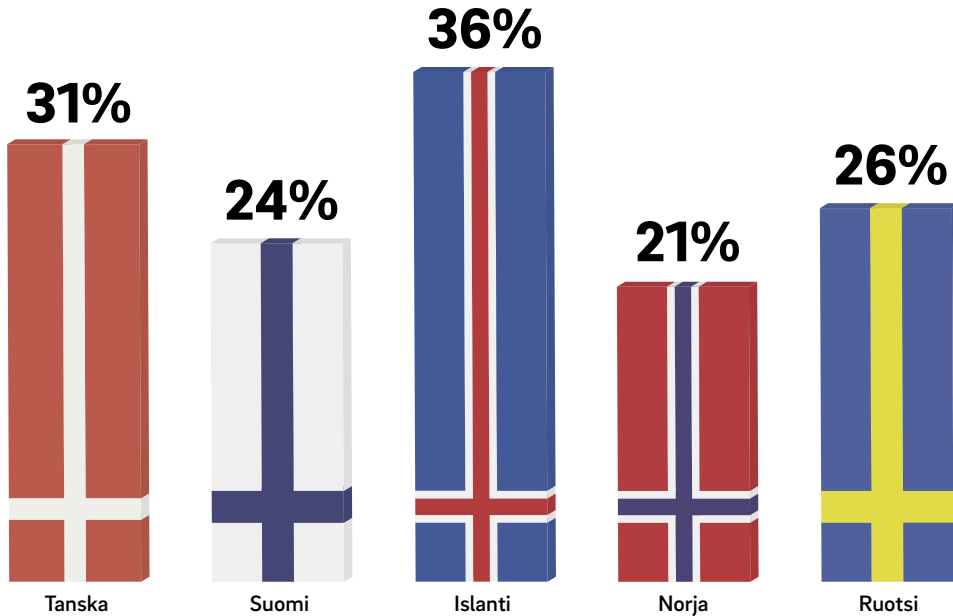
Kiinan Xi Jinping ja Yhdysvaltain Donald Trump heikentävät kansainvälisen kaupan sääntelyä.

Vienti luo työpaikkoja

Vienti luo enemmän työpaikkoja kuin ensi arvaamalla voisi olettaa, sillä monet yritykset tuottavat tavaroita ja palveluja vientiyrityksille.

Viennin suoraan ja epäsuorasti luomien työpaikkojen osuus Pohjoismaissa

LÄHDE: OECD (2015).

Viennin suoraan ja epäsuorasti luomat työpaikat Pohjoismaissa

LÄHDE: OECD (2015).

Maa	Työpaikat yhteensä	Viennin luomat työpaikat
Tanska 	2 828 000	879 000
Suomi 	2 504 000	603 000
Islanti 	183 000	66 000
Norja 	2 757 000	536 000
Ruotsi 	4 809 000	1 279 000
Pohjoismaat yhteensä	13 081 000	3 363 000

Konkreettisia ehdotuksia

Tällä tavoin EU hallinnoi työntekijöiden oikeuksia kauppasopimusten avulla:

WTO:n ja ILO:n yhteistyön vahvistaminen

Vaikka 80 prosentissa nykyisistä kauppasopimuksista jo viitataan työntekijöiden oikeuksia koskeviin ILO:n standardeihin, ILO:n ja WTO:n on syytä ryhtyä yksissä tuumin tukemaan nykyistä reilumpia kaupan ehtoja. Tähän tarvitaan uusia toimia, ja Pohjoismaiden tulee painostaa EU:ta ja EU:n muita jäsenmaita aloitteellisuuteen.

Nykyistä velvoittavammat kahdenväliset kauppasopimukset

EU:n muiden maiden kanssa solmimista kahdenvälisistä kauppasopimuksista on tehtävä entistä velvoittavampia. Jos haluaa käydä kunnollista kauppaa EU:n kanssa, on toimittava kestävästi ja noudatettava työntekijöiden oikeuksia koskevia reiluja sääntöjä. Tässä ei olla vielä onnistuttu. Pohjoismaiden tulee tehdä EU:lle aloite perusteellisesta analyysistä, jossa selvitetään, mitkä kauppasopimusneuvottelut käyvät maat eivät täytä työntekijöiden perusoikeuksia.

Analyysin nojalla tulee tehostaa täytäntöönpanoa ja laatia realistinen aikataulu puutteiden korjaamiselle. Tämä puolestaan edellyttää sitä, että selvitetään myös prosessissa vaadittava tuen ja avun tarve.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että EU voi asettaa vaatimuksia, joiden täyttäminen on ehtona sopimuksen ratifioinnille ja voimaan tulolle. Vaatimukset voivat koskea esimerkiksi ILO:n yleissopimusten ratifiointia tai kansallisen täytäntöönpanon parantamista.

Täytäntöönpano ja riitojen ratkaiseminen

Kauppasopimusten kestävyttä koskevat osat sitovat kumpaakin sopimusosapuolta, ja sopimukseen sisältyy valitusmenettely ja riitojen ratkaisujärjestelmä. Sen nojalla on mahdollista aloittaa viralliset neuvottelut ja asettaa asiantuntijaneeli, joka laatii sopimuspuolia velvoittavia suosituksia.

Heikkoutena on kuitenkin, että EU on pidättäytynyt käyttämästä tätä mekanismia. Olemme myös huomanneet, että yhä useammat peräänkuuluttavat voimakkaampia reaktioita ja mahdollisia sanktioita. Täytäntöönpanoa, valitusmenettelyä ja riitojen ratkaisua varten on siten luotava tehokkaat menettelyt. Velvoitteet eivät saa olla pelkkä paperitiikeri, ja sen vuoksi tarvitaan yhä tiukempia reaktioita, joilla saadaan jotain aikaan.

EU:n tulee osoittaa yksiselitteisesti, mitä asiantuntijasuosituksen laiminlyömisestä seuraa.

Palkansaajien kannalta reilua kauppaa

Raportin on laatinut SAMAKin EU-/Eta-ryhmä, jota johtaa Jeppe Kofod, Tanskan sosiaalidemokraattisen puolueen jäsen ja Euroopan parlamentin S&D-ryhmän varapuheenjohtaja. Kirjoitustyöstä on vastannut Peter Waldorff, FH, Tanska.

SAMAKin EU-/Eta-ryhmän jäsenet:

Jeppe Kofod ja Peter Hummelgaard, Tanskan sosiaalidemokraattinen puolue, Heidi Rønne, FH, Tero Shemeikka, SDP, Pia Björkback SAK, Svein Roald Hansen, Norjan työväenpuolue, Vidar Bjørnstad, Norjan LO, Marie Granlund ja Olle Ludvigsson, Ruotsin sosiaalidemokraattinen, Johan Danielsson, Ruotsin LO. Sihteeri: SAMAKin pääsihteeri Jan-Erik Støstad.

SAMAKin jäsenjärjestöt:

Tanska: Socialdemokratiet, Fagbevægelsens Hovedorganisation FH

Suomi: Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP, SAK

Islanti: Samfylkingen, ASI

Norja: Norjan työväenpuolue, LO

Ruotsi: Socialdemokraterna, LO

Färösaaret: Javnaðarflokkurin

Grönlandi: Siumut

Ahvenanmaa: Ålands socialdemokrater

Lataa raportti ja lue lisää SAMAKista: www.samak.infow

